

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ „ALEXANDRU MARGHILOMAN, ARTIZAN AL UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA – UN DESTIN ÎN ISTORIE”

Doctor habilitat **Liliana CONDRATICOVA**
E-mail: condraticova.asm@gmail.com
Academia de Științe a Moldovei

La 7 mai 2022, la Chișinău și-a ținut lucrările Conferința științifică „Alexandru Marghiloman, artizan al Unirii Basarabiei cu România – un destin în istorie”, desfășurată la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, în celebra sală istorică, unde la 27 martie 1918 membrii Sfatului Țării au votat Unirea Basarabiei cu România. Evenimentul a fost organizat de către Academia de Științe a Moldovei, Academia Oamenilor de Știință din România, Primăria Buzău, Școala Doctorală Științe Umanistice a Universității de Stat din Moldova, Institutul European pentru Cercetări Multidisciplinare, Asociația Istoricilor „Alexandru Moșanu” din Republica Moldova și Centrul Cultural și Educațional „Alexandru Marghiloman” din Buzău.

Personalitatea prim-ministrului României Alexandru Marghiloman (4.07.1854–10.05.1925), cel care a participat la ședința Sfatului Țării cu două discursuri în memorabila zi de 27 martie, a fost evocată în rapoartele științifice prezentate la trei secțiuni de dezbateri ale conferinței. În semn de recunoștință pentru Al. Marghiloman, care a avut un rol decisiv în edificarea României Mari, primarul Municipiului Buzău, Constantin Toma, a propus instalarea unei plăci comemorative în istorica sală de ședințe a Sfatului Țării.

Cu prilejul conferinței, a fost publicat un număr suplimentar al revistei „Dialogica”, revistă de studii culturale și literatură, consacrat integral lui Alexandru Marghiloman. Despre conținutul acesteia au vorbit redactorul-șef dr. hab. Aliona Grati, dr. hab. Liliana Condraticova, membru al colegiului de redacție, dr. Marius-Adrian Nicoară de la Institutul European pentru Cercetări Multidisciplinare, Ștefan Davidescu, editor al numărului. Editarea revistei în România în condiții poligrafice excelente a fost posibilă grație sprijinului financiar al Primăriei Municipiului Buzău prin intermediul Centrului Cultural și Educațional „Alexandru Marghiloman” și al Institutului European pentru Cercetări Multidisciplinare – Buzău. Designul revistei și al copertei a fost realizat de dr. Natalia Procop.

Primarul municipiului Buzău, Constantin Toma, și dr. Marius-Adrian Nicoară sunt protagoniștii dialogurilor despre orașul Buzău de la curbură Carpaților, baștina lui Alexandru Marghiloman, întreținute de dr. hab. Aliona Grati.

În intenția de a reînoda istoria familiei, nepoata lui Alexandru Marghiloman, Irina Vladuca Marghiloman, a relatat informații știute și mai puțin cunoscute despre celebra sa familie. Revenită în România după 49 de ani, ea a înființat, la Centenarul Unirii, „Asociația Alexandru Marghiloman” din Buzău.

Un scurt istoric al familiei Marghiloman, care a adus însemnate contribuții în viața social-economică și politică a țării, a prezentat istoricul, muzeograful și publicistul Valeriu Niculescu. Același autor a realizat studiul cu referire la destinul averii Marghilomanilor, constatând că „nepriceperea managerială și dezinteresul față de unele probleme au făcut ca impozanta Vila Albatros să se ruineze, amenajările de la Hipodrom să fie pierdute pentru vecie, iar celebra herghelie, mândria lui Alexandru Marghiloman, să fie vândută”.

Despre pasiunile lui Al. Marghiloman a venit cu informații relevante dr. Viorel Gheorghe. Aflăm că Alexandru Marghiloman a fost cel mai important crescător de cai pur-sânge englez din România, a fost pre-

ședinte al Crucii Roșii din România (1914–1925), care însă nu a fost înțeles de lumea balcanică în care a trăit.

Cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani (1924) și a aniversării Unirii Basarabiei cu România, Alexandru Marghiloman a fost sărbătorit de rude, prieteni și apropiați în București, la Athene Palace, unde a rostit discursul emoționant „Aniversarea Unirii Basarabiei”, despre care a vorbit dr. Marius-Adrian Nicoară.

În continuare, dr., profesor Ioan Scurtu a prezentat comunicarea având ca subiect Sfatul Țării, Alexandru Marghiloman și Unirea Basarabiei cu România, subliniind că „până la urmă, istoria așează pe fiecare om politic în locul ce i se cuvine”. El a precizat că liderii politici de la Iași, București și Chișinău nu s-au lăsat copleșiți sub presiunea dificultăților, ci au încercat în 1918 să găsească soluțiile concrete de a promova interesele fundamentale ale poporului român.

Comunicarea dr., prof. univ. Jipa Rotaru „Regele Ferdinand I, Alexandru Marghiloman și Unirea Basarabiei”, a fost prilejuită de 100 de ani de la întronarea la Alba Iulia a regelui Ferdinand, precum și activitatea omului politic Alexandru Marghiloman, cel care aproape 15 ani s-a aflat în fruntea Partidului Conservator.

Aspecte istoriografice ale fenomenului Alexandru Marghiloman și Unirea Basarabiei cu România le-a evocat dr. hab., prof. univ. Anatol Petrencu. El a prezentat viziunea istoriografiei sovietice și post-sovietice care distorsiona sau neglija rolul marilor personalități ale timpului, precum și lucrările istoricilor de dincoace de Prut care au inițiat cercetări ale evenimentelor din 27 martie 1918 în anii restructurării gorbacioviste și, mai ales, după proclamarea Independenței Republicii Moldova.

Dr. Dan Prisacaru, în comunicarea consacrată establishmentului politic românesc din anii 1916–1918, a precizat că Alexandru Marghiloman și-a asumat misiunea de a obține condiții cât mai bune pentru România în situația dramatică de la începutul anului 1918.

Tandemul politic Alexandru Marghiloman și Alexandru Averescu a fost analizat de dr. Mircea Tănase, care a menționat că ambii făuritori ai României Mari și-au pus întreaga energie în folosul îndeplinirii idealului național.

Relațiile dintre Alexandru Marghiloman și Ottokar Czernin la începutul Primului Război Mondial (iulie 1914 – iunie 1915) au fost reflectate de dr. Alin Spănu, în special acțiunile întreprinse în 1913 de ministrul plenipotențiar al Imperiului austro-ungar la București Ottokar Czernin, care avea misiunea de a aplana tensiunile dintre cele două state. Despre Alexandru Marghiloman ca model de sacrificiu politic asumat a relatat profesorul de istorie Constantin Co-

man, subliniind că la 21 iulie 1914, Marghiloman a propus soluția „expectativei armate”, a unei neutralități ce părea binevoitoare Puterilor Centrale.

Istoria Podului de la Cernavodă a fost relevată de dr. Lavinia Dumitrescu, în opinia căreia această lucrare este opera oamenilor politici și a inginerilor români, Alexandru Marghiloman fiind printre oamenii politici care au sprijinit construirea celebrului pod.

Preotul militar din Buzău Constantin Neagu a evocat interferențele lui Alexandru Marghiloman cu mediul bisericesc ortodox și militar, în contextul actului istoric al Unirii Basarabiei cu România. Profesorul Constantin Vlad a pus în evidență două probleme majore asupra cărora s-a aplecat la timpul său Alexandru Marghiloman: problema agrară și problema electorală. În privința problemei electorale, Marghiloman afirma că „modificarea legii electorale va consta în contopirea colegiilor electorale”.

Despre vizita Regelui Ferdinand și a Reginei Maria la Chișinău ne spune cu lux de amănunte dr. hab. Aliona Grati, care scoate din conul de umbra ambele vizite în Basarabia: cea din 20–23 mai 1920 și cea din 8–9 septembrie 1925. „A fost cel mai important eveniment al orașului Chișinău după Marea Unire”, iar „prezența lor avea caracterul simbolic al autorității regale românești în Basarabia”.

Pe urmele lui Alexandru Marghiloman la Chișinău, care a vizitat orașul la 27 martie 1918, în ideea de a lansa o rută turistică, a mers dr. hab. Liliana Condricova. În baza „Notelor politice” a fost restabilit traseul urmat de Alexandru Marghiloman și care a inclus următoarele obiective: Gara Chișinău, Hotelul „Londra”, Vila urbană a lui V. Herța, Gimnaziul nr. 3 de băieți, Cercul Militar Chișinău, Catedrala „Nașterea Domnului”, Clubul Nobilimii din Chișinău.

Despre Centrul Cultural și Educațional „Alexandru Marghiloman” și colaborarea lui cu un șir de instituții și asociații culturale a povestit referentul artistic Oana Paraipan. Iar reprezentanții colectivului pedagogic au pus în evidență experiența Liceului Teoretic „Alexandru Marghiloman” din Buzău care, cu toate că este specializat în matematică și informatică, s-a afirmat și ca promotor al valorilor spirituale.

Astfel, Conferința științifică „Alexandru Marghiloman, artizan al Unirii Basarabiei cu România – un destin în istorie”, organizată în cadrul proiectului „Cultura promovării imaginii orașelor din Republica Moldova prin intermediul artei și mitopoeticii”, a sintetizat și pus în valoare ample și diverse cercetări întreprinse de istoricii din Republica Moldova și România, care printr-o colaborare strânsă le multiplică reciproc.